

Trendek, jelenségek – pillanatkép és analízis kettőssége

A szakirodalmi könyvkiadás ingadozó és esetleges piacára egy tudatos, az útkeresés izgalmas folyamatát is tükröző, a tehetséggondozás fontosságát érzékeltető és sikerének jegyeit magán hordozó kötet született az ELTE Könyvtár- és Információtudományi Intézet hallgatóinak tollából, Kiszl Péter irányításával és szerkesztésében.

A nappalis és levelezős informatikus könyvtáros MA-szakos hallgatók, az egyik könyvtári menedzsment kurzusukhoz kapcsolódóan készítették a kötetben megjelent tizenöt tanulmányt. Ahogy azt a szerkesztői előszóban olvashatjuk, a kötet célja, hogy „*pillanatképet fessen: hogyan látják a hallgatók a mai könyvtárosság problémáit.*”. Itt kell kiemelnünk az oktató-szerkesztő szerepét és felelősségét, hogy olyan témákat adjon hallgatóinak, amelyek újszerűek, alkalmasak az érdeklődés felkeltésére, az értelmes önálló kutatómunka végzésére, majd az együttes gondolkodásra, közös munkára, sőt egy esetleges általánosításra és adaptálásra is. A szemináriumi bemutatók alapján kiválasztott előadások és szerzőik hosszú, fáradságos, de a tudományos kutatást örömeit is megízlelő utat tettek meg, amikor a személyes találkozások és megbeszélések során a tudományos munka elvárásainak megfelelő dolgozatokat sikerült megalkotniuk.

A szerzők témaválasztása rendkívül aktuális. Az elsősorban innovációra irányuló tanulmányok, amelyek egy-egy kisebb részterületről szólnak, lehetőség szerint a legmélyebb összefüggésekre is rámutatva, egyben alkalmasak a címben jelzett trendek és folyamatok felismerésére, megjelenítésére. A tanulmányokat értő szemmel és arányérzékkel négy nagy csoportba sorolta a szerkesztő: kommunikáció, képzés, pályázatok és a színes csokorként megjelenő ráadás, amelynek művei között egyáltalán nem az a meghatározó, hogy nem tartoznak az első három, tartalmilag jól körülhatárolt egységbe, hanem inkább izgalmas desszertként változottságukkal szinte csak felvillantanak némely kérdéseket.

A Kommunikáció fejezetben található négy írás (Ungi Zsuzsanna–Zahari István: *Nézzünk tükröbe! Könyvtárak az országos sajtóban*; Erdélyi Ildikó: *Országos könyvtári rendezvények az elmúlt öt év tükrében. Rendezvények olvasóknak, használóknak, érdeklődőknek*; Bilicsi Erika: *Hazai szakmai programok a könyvtáros közösség számára*; Nagy Zsoltné: *A szakmai információáramlás fejlődése. A KATALIST levelezőlistára írt üzenetek áttekintő elemzése*) mindegyike érdeklődésre tarthat számot. Az első dolgozathoz képet kaphatunk könyvtárügyünk egyik gyenge pontjáról, vagyis az országos sajtóban való megjelenésünkről, amely mind a gyakoriság, mind a tartalom szempontjából elmarad a kívánatostól. A grafikonokkal gazdagon szemléltetett írás nagy segítségére lehet PR-szakembereinknek, illetve a felelős vezetőknek. Erdélyi Ildikó és Bilicsi Erika munkái a könyvtári rendezvényeket veszik szám-

ba és elemzik. Míg az előbbi a felhasználóknak szervezett országos rendezvényeket, rendezvénysorozatokat tekint át, addig az utóbbi az elsősorban a KATALIST-en megjelenő könyvtárszakmai rendezvények sorát összegzi és vizsgálja. Érdekessége az utóbbi tanulmánynak, hogy bevezetesként tipizálja, majd egy-egy példával illusztrálja is a könyvtárosok számára szervezett szakmai alkalmakat. A fejezet záró dolgozatában a legnagyobb általános könyvtári levelezőlista, a KATALIST tartalmi elemzését olvashatjuk. Az idézetekkel és grafikonokkal gazdagon illusztrált írásból jól kirajzolódik a lista tematikai átalakulása és funkcióváltozása.

A második fejezet a képzésről szóló írásokat gyűjti csokorba (Goda Beatrix: *A felsőfokú információs szakemberképzés helyzete Ausztriában, Németországban és Svájcban*; Nagy Ildikó: *Az információs szakemberképzés sajátosságai amerikai, brit, cseh és norvég egyetemeken*; Csónaki Boglárka: *A magyarországi informatikus könyvtáros BA tantervek összehasonlító vizsgálata*; Fecz Ágnes: *A magyarországi informatikus könyvtáros MA képzés összehasonlító vizsgálata*; Varga Mária: *Mennyire futja? Frissdiplomás (informatikus) könyvtárosok a munkaerőpiacon*). Ez a rész több okból is rendkívül érdekes és figyelemreméltó. Aktualitást ad az áttekintéseknek, hogy a bolognai folyamat következményeként átalakult a felsőoktatás, és ebben a 2009/2010-es tanév őszén elinduló informatikus könyvtáros mesterképzés, amelynek első évfolyamán tanultak a kötet szerzői. Ugyancsak lényeges és mindenkor kitüntetett figyelmet érdemel, ha az érintett diákok szemével látjuk, láthatjuk az oktatást, illetve ennek egy-egy szegmensét. Az első két tanulmány nemzetközi körképet ad, vagy inkább a szorító területi korlátok miatt egy-egy külföldi oktatási intézmény specifikumait villantja fel. Örömmel üdvözlöttük, hogy Nagy Ildikó szélesebb kontextust felvázoló dolgozatában megjelennek az IFLA és az ALA célkitűzéseinek egyes elemei. Az informatikus könyvtáros BA- és MA-képzés alapos és a jelenségekre is rámutató összehasonlító elemzését olvashatjuk Csónaki Boglárka és Fecz Ágnes kiváló írásaiban. A fejezet záró tanulmányában a frissen végzett informatikus könyvtárosok a munkaerőpiacon való boldogulását követhetjük. Varga Mária tanulságos írásában többek között érinti a hangsúlyeltolódásokat a pályorientációs vizsgálatok tükrében, a könyvtáros képzés mennyiségi vonatkozásait, vagy a diploma származási helyének és munkaerőpiaci értékének összefüggéseit. Javaslatok között szerepel, például a Diplomás Pályakövető Rendszer (DPR) működtetése fontosságának hangsúlyozása.

A harmadik, Pályázatok fejezet logikusan követi a képzést. Az itt található két tanulmány (Koletár Katalin: *Könyvtári pályázati körkép – kiírások, nyertesek, eredmények*; Csoma-Simon Mária: *NKA pályázatok górcső alatt: népszerű forrásszerzés könyvtáraknak*) rendkívül sok forrásra támaszkodva, a teljesség igénye nélkül veszi számba a pályázati lehetőségeket és eredményeket. A statisztikai összegzések számos következtetésre adnak lehetőséget és mindenképpen termékeny felismerésekre, gyakorlati haszonhoz is vezethetnek, annak ellenére, hogy több, az írásokban megemlített prioritás, forrásszerző hely, intézmény már megváltozott és átalakult, mint például a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA).

A kötet negyedik fejezete, a már előzőleg is beharangozott Ráadás. Az itt található írások (Csajbók Edit: *Könyvtárépítészeti trendek a világban*; Simon Eszter–

Kamocsa Gábor: *Mit kíván a hallgató? Elvárások a korszerű könyvtárral szemben*; Bencze Eszter: *Mit csinálnék másként, ha főnök lennék?*; Takács Dániel: *Külföldi könyvtári marketing – képekben*) mindegyike valamiért figyelemfelkeltő. A könyvtár-építészeti aktualításokat, jellemzőket tárgyaló értékes írásban számos jó példát és látványos képet találunk, én mégis hiányolom kedvenc könyvtárain, a norvégiai Tønsberg, az amerikai Seattle, a belgiumi Zottegem közkönyvtárait, valamint a dán nemzeti könyvtár, a Black Diamond ismertetését. Lám, egy ok, amiért az oktatónak is tollat, vagyis inkább klaviatúrát kell ragadnia, hogy e csodákról beszámoljon. Szerencsére sok ilyen intézményről lehet számot adni, kötelességünk is ez, hát tegyük meg! A fejezet legérdekesebb és fiatalos szemléletű írása talán, amelyben számos innovatív ötlet is került, a korszerű könyvtárral szemben megfogalmazódó hallgatói elvárásokat elemző tanulmány. Igazi fiatalosan provokatív téma, önelemzésre és átgondolásra készítő őszinte írás a *Mit csinálnék másként, ha főnök lennék*. Utolsóként olvashatjuk a külföldi marketing megoldásokból szemezgető írást, amely képi megjelenítésével, rövid ismertetéseivel lehetséges irányokat veit elénk.

Az írásokat példamutató módon magyar és angol nyelvű tartalmi összefoglalók, referátumok követik.

Egyet tudunk érteni Iván Géza lektori véleményével, amikor megállapítja: *„Az elkészült tanulmányok bizonyítják, hogy az egyetemi tömegoktatás körülményei között is lehet módot és lehetőséget találni a hallgatókkal való egyéni foglalkozásokra, alkotói készségük és képességük fejlesztésére, a kutatás elvi és módszertani kérdéseibe való bevezetésükre.”*

A kötetet a szerkesztő Kiszl Péter az ELTE BTK Könyvtártudományi Tanszéke egykori nyugalmazott vezetőjének, a könyvtártudomány doktori (PhD) program alapítójának, Voit Krisztina emlékének ajánlja, annak a tanárnak, aki számos diákot, majdani könyvtárost indított el a tudományos pályán, így maga is meghatározó alakja szakmánk tudományos tehetséggondozásának.

A trendek színes csokrát felmutató, az aktuális jelenségeket tükröző és előremutató, egyben az általánosításra is alkalmas, számos innovatív ötletet felsorakoztató pillanatfelvételt tart kezében az olvasó. A kötet az értékes tartalom mellett számos továbbgondolkodásra érdemes, izgalmas üzenetet hordozz, mint például a hallgatói érdeklődés és látószög, a forráskeresés és felhasználás stb. területeken. A könyvből sugárzik a fiatalság. Nosza, lássuk a szemükkel kicsit a világot! Melegen ajánlom a kötetet minden érdeklődő számára!

(Trendek a hazai és nemzetközi könyvtárügyben. Szerk. Kiszl Péter. Eger, Linceum Kiadó, 2013. 310 p.)

Barátné Hajdu Ágnes